

1 iulie 2021

INDEX: EUR 13/4342/2021

„NU VREM DECÂT NIȘTE DREPTURI”

DREPTURI REFUZATE ÎNGRIJITOARELOR MIGRANTE DIN AUSTRIA

SUMAR EXECUTIV

“Practic, nu vrem decât niște drepturi. Condițiile noastre de muncă ar trebui să fie verificate. În contract scrie una, dar la serviciu, când începi să lucrezi, arată altfel. Cu greu apuci să îți tragi sufletul sau să dormi. Adeseori suntem copleșite de munca suplimentară.”

Hilda, din România, îngrijitoare la domiciliu în Austria.

Migrantele care îngrijesc vârstnici în Austria beneficiază de protecție și remunerație insuficiente. Ele primesc un salariu mic, au un program de lucru excesiv de lung, fără pauze, și au acces inadecvat la sistemul de protecție socială. Multe lucrătoare migrante sunt expuse rasismului, hărțuirii și abuzurilor, cu măsuri minime de protecție și monitorizare. În cazul în care vor să solicite sprijin sau asistență legală dacă sunt supuse abuzurilor sau discriminării, ele sunt sprijinite la un nivel minim sau deloc.

Pandemia de COVID-19 nu numai că a exacerbat condițiile precare pre-existente în care trăiesc îngrijitorii la domiciliu. Ea a pus în lumină și condițiile mizere de lucru ale îngrijitoarelor migrante din Austria. În primele luni ale pandemiei, multe migrante care lucrau ca îngrijitoare la domiciliu și-au prelungit sejurul de lucru prin rotație în Austria, pentru a continua să ofere îngrijire vârstnicilor. Femeile intervievate de Amnesty International au raportat că au ajuns adeseori să lucreze non-stop în timpul pandemiei, fără o protecție adecvată împotriva programului de lucru excesiv de lung și fără să le fi fost asigurate pauze de odihnă regulate.

Acest raport se bazează pe o cercetare efectuată între lunile noiembrie 2020 și mai 2021. Pe lângă cercetarea documentară, cercetătorii Amnesty International au discutat cu 32 de persoane care au avut experiență directă de îngrijitor, expertiză în acest sector și/sau au ocupat funcții relevante în domeniul îngrijirii în Austria. Printre persoanele intervievate s-au numărat șase femei din Slovacia și șapte din România, care lucrau în acel moment sau lucraseră anterior ca îngrijitoare la domiciliu în Austria.

Decizia Amnesty International de a investiga în mod specific situația îngrijitorilor la domiciliu din Austria și protecția drepturilor fundamentale ale omului în cazul lor a fost luată având în vedere dificultățile aparte întâmpinate de această categorie de lucrători în contextul pandemiei de COVID-19. În Austria, peste 92% dintre îngrijitorii la domiciliu sunt de sex feminin și peste 98% sunt migranți, în principal din Europa Centrală și de Est, mai ales din România și Slovacia. Femeile care lucrează în acest fel sunt adeseori numite „migrante circulare”, dat fiind că migrează în general pentru intervale scurte de timp cu sejururi de lucru alternative prin rotație, de două până la patru săptămâni în Austria, urmate de o perioadă înapoi în țara lor de origine. Prin urmare, restricționarea călătoriilor internaționale a avut un impact negativ și mai pronunțat în cazul îngrijitoarelor la domiciliu din Austria.

Îngrijirea persoanelor în vârstă este o profesie în care majoritatea covârșitoare a lucrătorilor sunt femei, fiind prin urmare subapreciată și remunerată inadecvat. Austria înregistrează cea mai mare diferență de salarizare dintre femei și bărbați din Europa (19% în 2019). Pentru femeile migrante care lucrează în acest domeniu, diferența este chiar mai acută, ele fiind adeseori remunerate sub salariul minim pe economie. În Austria lucrătorii migranți sunt plătiți cu 25% mai puțin decât cetățenii austrieci, iar femeile migrante sunt plătite cu 26,8% mai puțin decât cele care nu sunt migrante.

Populația Austriei traversează un proces de îmbătrânire accentuată – în 2040, mai mult de un sfert din populație va avea vârsta de peste 65 de ani – fapt care explică cererea în creștere de îngrijitori. Adoptarea unor politici cum au fost beneficiile în numerar și, până în 2018, plasarea în sarcina persoanelor în vârstă a responsabilității de autofinanțare a îngrijirii de tip rezidențial pe termen lung au făcut ca mulți vârstnici sau familiile lor să opteze pentru îngrijitori la domiciliu. Peste 60.000 de îngrijitori la domiciliu, care sunt numiți adeseori îngrijitori non-stop (*24-Stunden Betreuer*innen*), îngrijesc vârstnici la domiciliul acestora.

Deși cererea de îngrijitori la domiciliu este ridicată în Austria, rolul lor vital nu s-a tradus într-o apreciere în plan social sau politic.

LACUNELE JURIDICE ȘI DE POLITICI ȘI CONDIȚIILE PRECARE DE ANGAJARE ALE ÎNGRIJITORILOR LA DOMICILIU DIN AUSTRIA

Îngrijitorii la domiciliu pot fi angajați fie direct de persoana vârstnică pe care o îngrijesc, fie de o organizație non-profit, sau pot fi lucrători independenți. Peste 98% dintre îngrijitorii la domiciliu intră în categoria lucrătorilor independenți; mulți dintre ei sunt repartizați de către agenții de plasare la persoane vârstnice care au nevoie de îngrijire. Legea austriacă stabilește un salariu minim și protecție în ceea ce privește programul de lucru pentru îngrijitorii la domiciliu. Totuși, aceste măsuri de protecție li se aplică numai îngrijitorilor la domiciliu care au statut de angajat; prin urmare, majoritatea covârșitoare a îngrijitorilor la domiciliu nu beneficiază de nicio protecție legală în ce privește salariul minim și programul de lucru. În teorie, îngrijitorii independenți ar trebui să poată negocia salariul și programul de lucru direct cu persoanele pe care le îngrijesc. În practică însă, adeseori îngrijitorii nu au această autonomie. În plus, îngrijitorii independenți nu primesc prestații de boală (*Krankengeld*) decât în a 42-a zi consecutivă de boală, cu excepția cazurilor în care achită contribuții suplimentare de asigurări sociale. Deși atribuțiile îngrijitorilor la domiciliu angajați cu contract și ale celor independenți sunt practic identice, cei din urmă nu beneficiază de nicio protecție legală în ce privește salariul și programul de lucru și întâmpină piedici în accesul la drepturile omului, inclusiv dreptul la condiții juste și favorabile de lucru și la asistență socială.

LIPSA AUTONOMIEI ÎN STABILIREA REMUNERAȚIEI, A PROGRAMULUI DE LUCRU ȘI A PERIOADELOR DE ODIHNĂ

În realitate, adeseori îngrijitorii la domiciliu nu sunt independenți, în sensul că au o autonomie redusă în negocierea remunerației, a programului de lucru și a perioadelor de odihnă. Ei sunt de multe ori recrutați de agențiile de plasare și au un contract atât cu persoana vârstnică pe care o îngrijesc, cât și cu agenția de plasare care acționează ca intermediar. Deoarece îngrijitorii la domiciliu sunt lucrători casnici care locuiesc în același spațiu cu persoana vârstnică pe care o îngrijesc, femeile care lucrează sau care au lucrat ca îngrijitoare la domiciliu au descris pentru Amnesty International cum au fost nevoite să se adapteze la rutina zilnică și la necesitățile medicale în schimbare ale vârstnicilor în îngrijire. Acest fapt le-a împiedicat adeseori să ia decizii autonome în privința programului de lucru și a perioadelor de odihnă, care sunt prerogativele unui lucrător independent. Agențiile de plasare exercită la rândul lor un control în contextul rolului lor de intermediar. Ele sunt cele care evaluează necesitățile vârstnicilor, pe care se bazează remunerația îngrijitorilor și atribuțiile lor. Adeseori, agențiile de plasare își arogă dreptul de a încasa sumele câștigate de îngrijitori.

BARIERE ÎN CALEA ACCESULUI LA BENEFICII COVID-19

Pandemia de COVID-19 a înrăutățit condițiile de lucru ale îngrijitorilor la domiciliu, punându-le în pericol sănătatea și bunăstarea. În contextul călătoriilor internaționale restricționate, îngrijitorii și-au prelungit adesea sejurul de lucru prin rotație în Austria, ajungând să lucreze non-stop pentru cel puțin șase săptămâni în timpul perioadei de interdicții. Deși autoritățile austriece au adoptat unele mecanisme de asistență concepute fie în mod specific pentru îngrijitorii la domiciliu, fie pentru lucrătorii independenți în general, au existat cazuri când nu toți migranții îngrijitori la domiciliu au avut acces la ele.

RECOMANDĂRI CHEIE

Amnesty International solicită parlamentului și guvernului Austriei să se asigure că toți îngrijitorii la domiciliu au dreptul la o remunerație corectă, la condiții de muncă favorabile și juste și la asistență socială, fără a fi supuși discriminărilor de niciun fel, prin:

- Extinderea protecției privind salariul minim și programul de lucru pentru toți îngrijitorii la domiciliu.
- Examinarea, clarificarea și adoptarea de legi și reglementări menite să protejeze drepturile îngrijitorilor la domiciliu „independenți” care desfășoară în practică o activitate în contextul unei relații de angajare. Conform recomandării Organizației Internaționale a Muncii (Recomandarea R198), autoritățile pot determina statutul de angajare al îngrijitorilor la domiciliu în consultare cu majoritatea organizațiilor reprezentative ale angajatorilor și personal cu lucrătorii.
- Consolidarea mecanismelor de inspecție a muncii, de exemplu prin efectuarea cu regularitate de vizite neanunțate la domiciliul vârstnicilor care utilizează serviciile îngrijitorilor la domiciliu în toată Austria, urmând ca evaluarea calității îngrijirii la domiciliu să includă și condițiile de lucru și situația îngrijitorilor la domiciliu;
- Cooptarea și consultarea migrantelor care lucrează ca îngrijitoare la domiciliu la procesul de dezvoltare a unor reforme și răspunsuri la preocupările lor privind drepturile omului în ce le privește.
- Adoptarea unor măsuri de combatere a discriminării împotriva îngrijitoarelor migrante și introducerea de garanții și de servicii de asistență pentru a preveni și combate abuzurile și exploatarea.